

FİNANSAL MUHASEBE

1. HAFTA

DERS PLANI

I.MUHASEBE

Muhasebenin Tanımı ve Türleri

Muhasebenin İşletme İçindeki Yeri ve Önemi

II .İŞLETME ve MUHASEBE İLE İLGİLİ TEMEL TERİMLER VE TEMEL KAVRAMLAR

İşletme ve Muhasebe ile İlgili Temel Terimler

Muhasebe ile İlgili Temel Kavramlar

Sosyal Sorumluluk Kavramı

Kişilik Kavramı

İşletmenin Sürekliliği Kavramı

Dönemsellik Kavramı

Parayla Ölçme Kavramı

Maliyet Esası Kavramı

Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

Tutarlılık Kavramı

Tam Açıklama Kavramı

İhtiyatlılık Kavramı

Önemlilik Kavramı

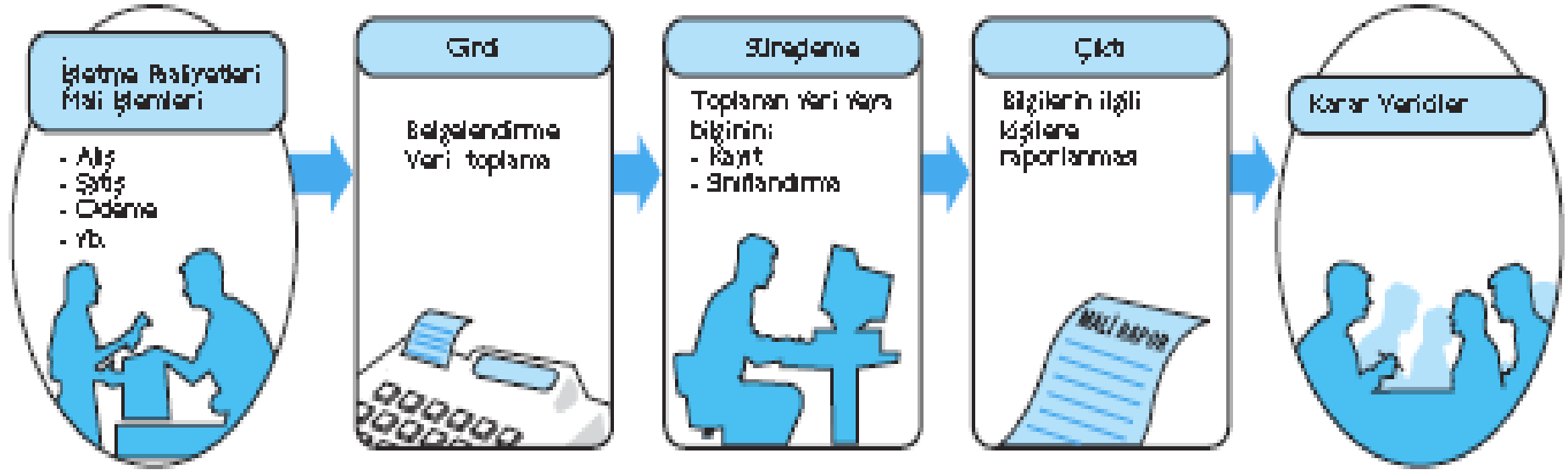
Özün Önceliği Kavramı

MUHASEBE

1. BÖLÜM

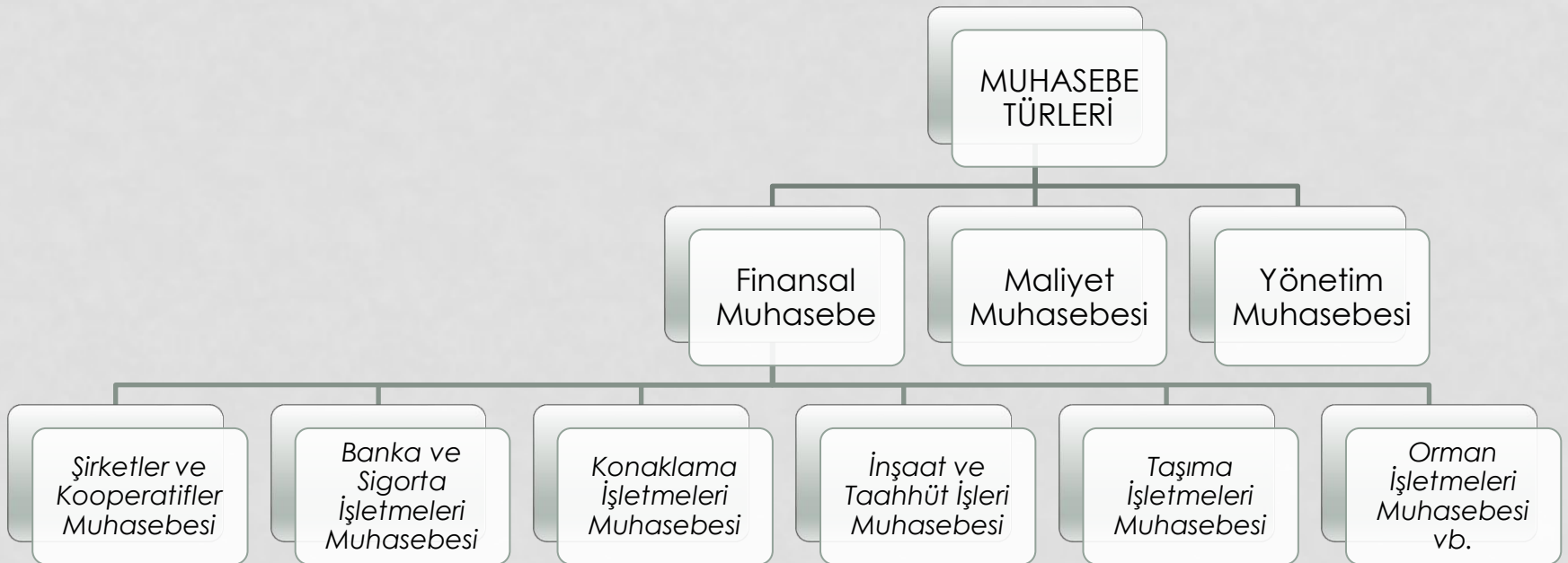
MUHASEBENİN TANIMI VE TÜRLERİ

- **Muhasebe**, işletmelerarası karşılıklı ilişkiler ve işletmeiçi olaylar sebebi ile işletmenin varlıklarında, kaynaklarında giderlerinde ve gelirlerinde değişme meydana getiren tamamen ya da kısmen mali nitelikteki işlemlere ait bilgileri **kaydeden, sınıflandıran ve anlamlı bir biçimde özetleyerek, varılan sonuçları yorumlayan ve böylece işletme ilgililerine, amaçlarına uygun yararlı bilgileri sağlayan bilimdir.**

Muhasebe Süreci

MUHASEBE TÜRLERİ

FINANSAL MUHASEBE

- *Finansal muhasebe, bir işletmenin varlık ve kaynak değişikliklerini tespit eden ve bir hesap dönemi içindeki başarıyı yani kârı ya da zararı belirleyen muhasebe türüdür.*
- *Finansal muhasebeye, mali muhasebe, işlem muhasebesi, ticaret muhasebesi, genel muhasebe gibi adlar da verilmektedir.*

MALİYET MUHASEBESİ

- ***Maliyet muhasebesi**, işletmelerde üretilen mal ve hizmetlerin maliyetlerini belirleyerek, gider kontrolünü sağlamaya ve satış fiyatı belirlemeye yönelik işlemleri içeren bir muhasebe türüdür.*

YÖNETİM MUHASEBESİ

- ***Yönetim muhasebesi**, işletme yöneticilerinin görevlerini yerine getirirlerken ihtiyaç duydukları bilgileri sağlayan bir muhasebe türüdür. Yönetim muhasebesi, yöneticinin gerekli kararları almasında ihtiyaç duyulabileceği bilgi ve raporları hazırlar. İhtiyaç duyulan bilgiler ise genel muhasebe ile maliyet muhasebesinden elde edilir.*

MUHASEBENİN İŞLETME İÇİNDEKİ YERİ

- İşletme sahipleri ya da yöneticiler işletmenin mali durumu hakkında bilgilere ihtiyaç duyarlar. Bu bilgiler ise muhasebeden temin edilirler.
- Muhasebe, işletmenin ekonomik gelişmesine engel teşkil eden etkenlere karşı tedbirlerin alınması ve planlamada gerekli günlük verilerin sağlanması gibi görevleri olan önemli bir işletme fonksiyonudur.

MUHASEBENİN ÖNEMİ

- İyi bir muhasebe, işletmenin yönetim ve gelişmesi için , kötü ve düzensiz bir muhasebe ise işletmenin iflasına neden olan önemli bir araçtır.
- Muhasebenin gelişmediği ülkelerde sağlam bir hukuk düzeni de olmaz. Böyle ülkelerde, mahkemeye başvuruların çokluğu bir rastlantı değildir.

MUHASEBENİN GÖREVLERİ

- İşletmenin Borç ve Alacak ilişkisini izleme
- İşletmenin Yönetimine Yardımcı Olma
- İşletmenin Faaliyet Sonucunu Takip ve Kontrol Etme
- İşletmenin İstatistiğini Çıkarma
- İşletmenin Lehine Delil (Kanıt) Olma
- İşletmeyi Denetleme Aracı Olma

İŞLETME VE MUHASEBE İLE İLGİLİ TEMEL TERİMLER VE TEMEL KAVRAMLAR

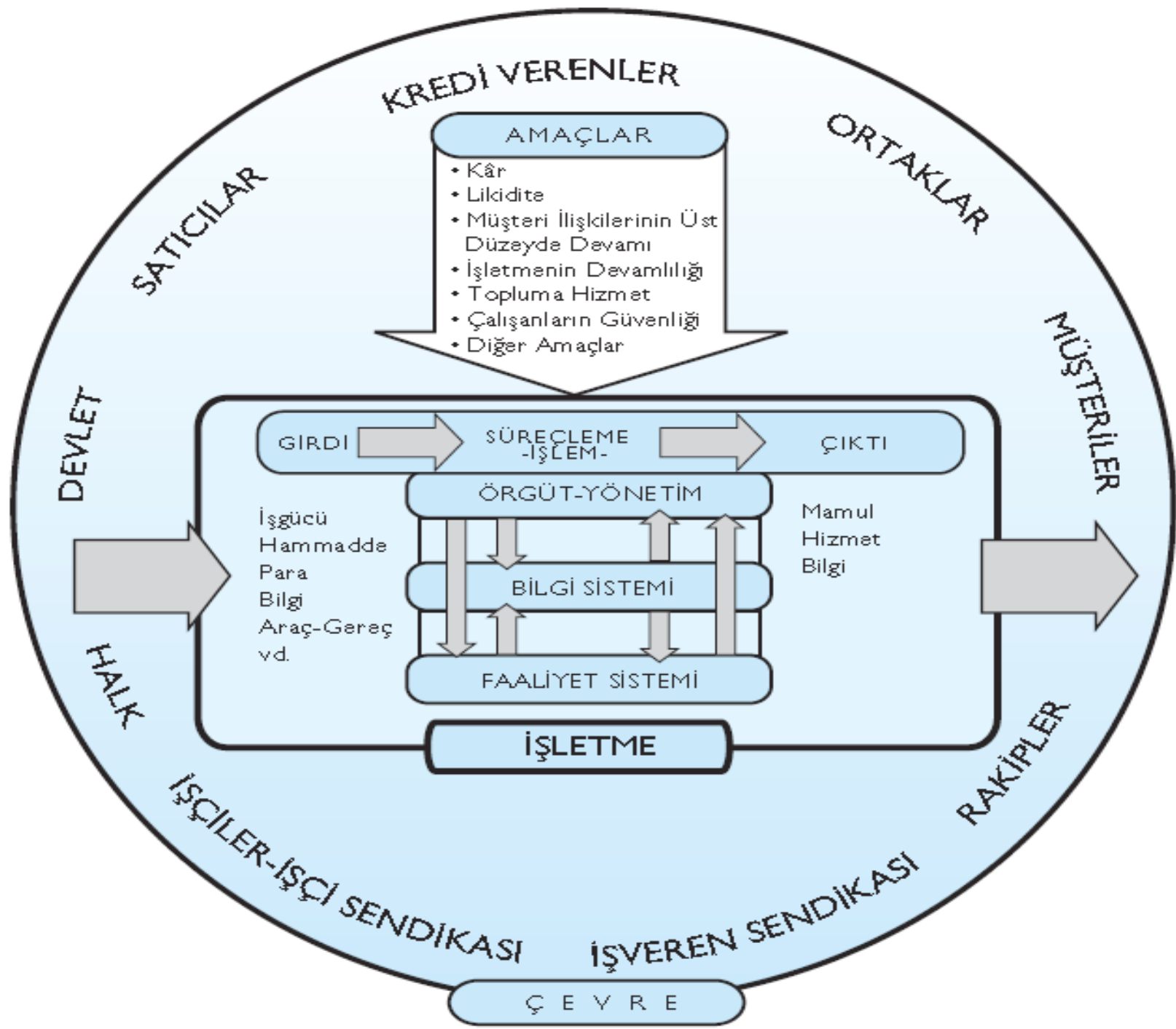
2. BÖLÜM

İŞLETME

- **İşletme**; insanların mal ve hizmet ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile üretim faktörlerini (sermaye, doğal kaynak, işgücü, girişimci) bilinçli ve sistemli bir şekilde bir araya toplayarak işleyen ya da işleten iktisadi birimdir.

İŞLETME OLABİLMENİN ŞARTLARI

- *Bağımsızlık*
- *Devamlılık*
- *Hukuki Varlık*
- *Borç ve Alacak İlişisine Girme*
- *Risk Altına Girme*
- *Ticari Kâr Düşüncesi*

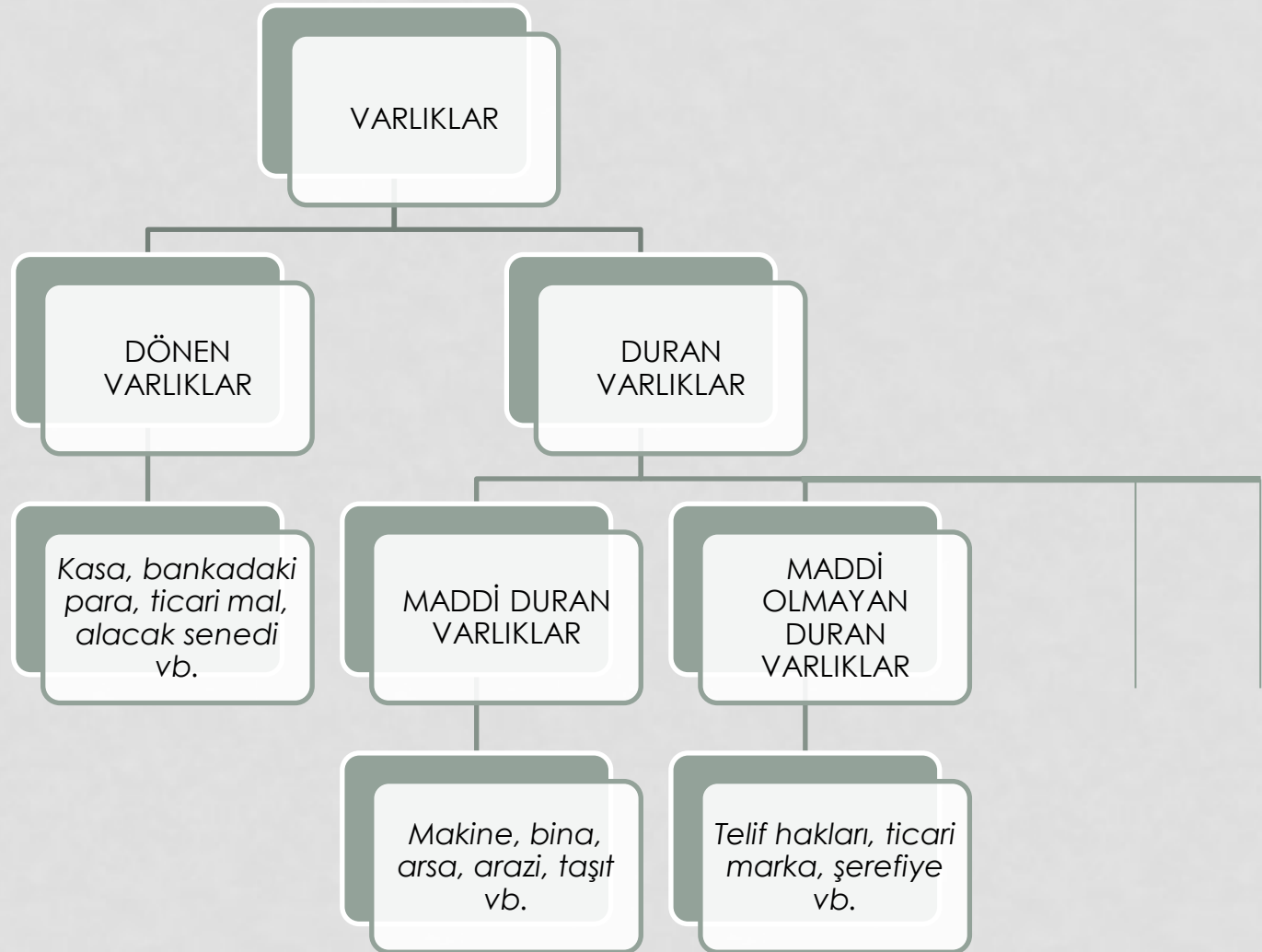
EKONOMİK MAL VE HİZMET

- Kişi ihtiyaçlarını karşılayan somut araçlara **mal** denir. Öyle mallar vardır ki, bunlar olmadığında kişi yaşantısını sürdüremez. Güneş, hava, su bu mallara örnektir. Bu tür malların elde edilmesinde ekonomik bir faaliyete gerek duyulmadığından, bu mallar ekonomik mal olarak kabul edilemezler. Bunlara "**serbest mallar**" denir.
- Doğada kıt olarak bulunan ve elde edilmesi ekonomik bir faaliyete ihtiyaç duyulan mallara ise "**ekonomik mallar**" denir. Ekonomik malların iki önemli niteliği vardır. Birincisi; kullanılmaları sonucunda fayda sağlamaları, ikincisi ise kıt olmalarıdır. Pazarda satılan tüm mallar ekonomik mallara örnektir.
- Hizmet bir bedel karşılığında başkalarının ihtiyaçlarını gidermek amacıyla başkalarına yarayan bir işi yapmaktır. Adalet, güvenlik, sağlık ve eğitim hizmet sektörüne örnektir.

İŞLETME TÜRLERİ

VARLIK: işletmenin sahip olduğu tüm iktisadi kıymetlerdir. Geçmişte olan işlemlerin sonucunda ortaya çıkan ve halihazırda işletmenin kontrolünde olan ve gelecekte işletmeye ekonomik fayda sağlaması beklenen değerlerdir.

SERMAYE

- *İşletmenin sahip olduğu her türlü iktisadi kıymetlerin kaynağıdır.*
- Muhasebe bilimi açısından sermaye, bilançonun pasifinde görülen ve aktif toplamına eşit olan soyut bir rakamdır. Başka bir ifade ile muhasebe biliminde sermaye, **varlıklar üzerindeki mülkiyet hakkını ifade eder.**
- **Varlıklardaki hak sahiplerine göre sermaye,** özkaynaklar ile yabancı kaynaklar ya da borçlar olarak iki gruba ayrılır.
 - **Özkaynaklar,** işletme sahibinin yani ikinci kişilerin, işletmenin varlığı üzerindeki hakkının değer olarak ifadesidir.
 - **Yabancı kaynaklar** ise üçüncü kişilerin işletmenin varlıkları üzerindeki haklarını ifade eder.

KÂR VE ZARAR

- Gelir ile gider arasındaki olumlu farka **kâr**, olumsuz farka da **zarar** denir. Kâr işletme sahibinin işletmeye verdiği borç paranın getirisi yani sermayenin getirisidir.

GİDER

- *İşletmenin, faaliyetlerini devam ettirebilmesi için kullandığı ve tükettiği mal ve hizmetlerin değer olarak tutarıdır.*
- **Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Gider**, işletmeden çıkan varlıklar veya **varlıkların değerindeki azalış** ya da borçlardaki artış nedeniyle, özkaynaklarda hissedarlara yapılan ödemelerin dışındaki azalmalardır.
- **Giderlerin tanımı değer azalışları gibi, gerçekleşmemiş, (nakit veya borca dönüşmemiş) zararları da içerir.**
 - Aydınlatma, temizlik, kira, ısıtma, kırtasiye tüketimi gidere birer örnektir. Ayrıca, işletmenin sahip olduğu varlığın aksine gider, gelecek dönemlerde fayda sağlayıcı da değildir. Gider ile ilgili fayda, giderin yapıldığı anda elde edilir.

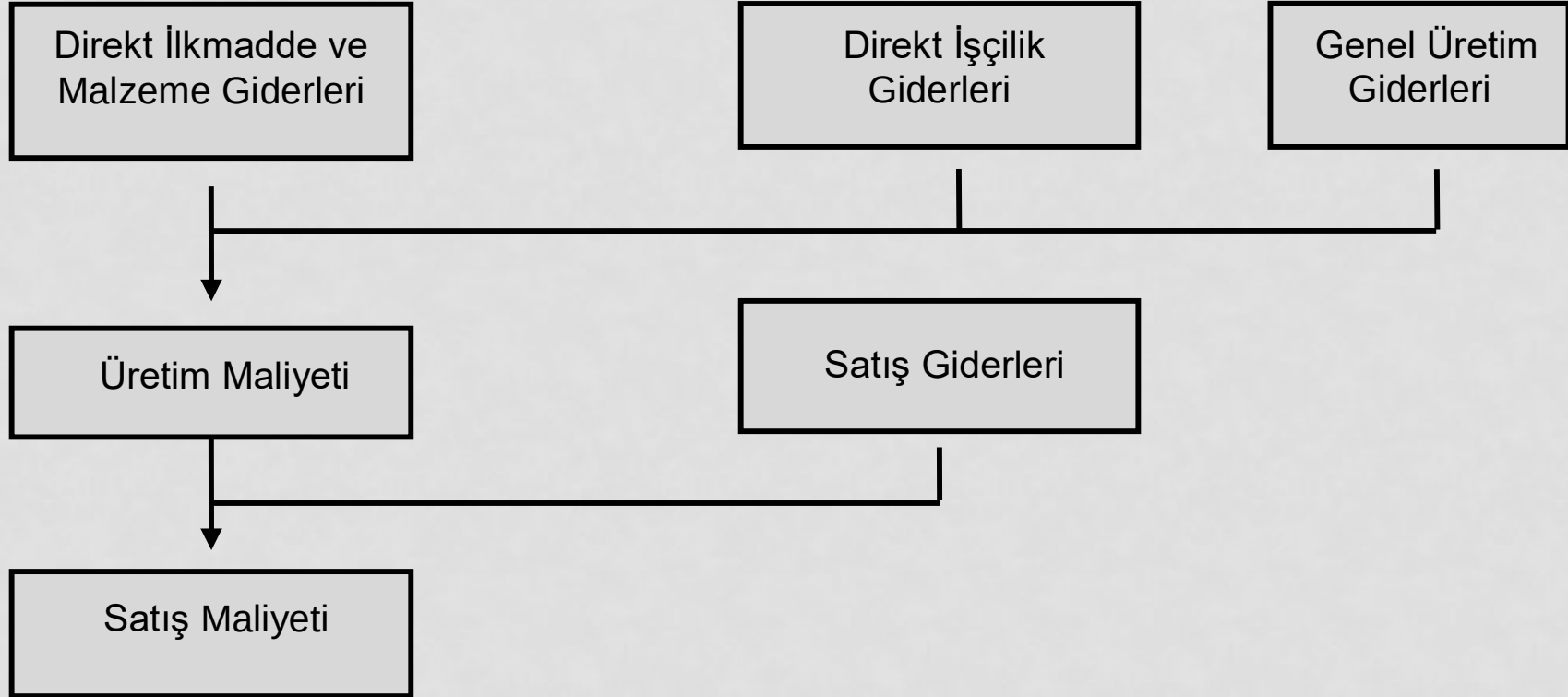
MALİYET

- Bir mal ve hizmetin elde edilmesi için yapılan değer kullanımlarıdır.

Ticari işletme için maliyet

Sanayi işletmesi için maliyet

GELİR

- *İşletmenin faaliyetleri sonucunda mal ve hizmetlerden elde ettiği parasal tutardır.*
- **Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Gelir**, işletmeye giren varlıklar veya **varlıkların değerindeki artış** ya da borçlardaki azalış nedeniyle, özkaynaklarda hissedarların yatırdıkları fonlar dışındaki artışlardır.
- **Gelirin tanımı, değer artışları gibi gerçekleşmemiş (nakit veya alacağa dönüşmemiş) kazançları da içerir.**
- Mal alım satımından elde edilen gelir, alınan komisyon ile lehe tahakkuk eden banka faizi gelire birer örnektir.
- Bir hesap döneminde gelir gidere eşit ise, kâr ya da zarar yok demektir. Gelir, giderden büyük ise kârdan, tersi olursa zarardan söz edilir.

MUHASEBE İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

- **Muhasebe kavramlarının amacı,** muhasebe faaliyetlerinin yürütülmesinde ve bu faaliyetlerin sonuçlandırılmasında anlamlı bilgiler elde edebilmektir. Bu kavramlar birbirlerini bütünleyen on iki kavramdan oluşmaktadır. Muhasebenin temel kavramlarına **muhasebenin anayasası** da denilmektedir.
- Türkiye’de muhasebeyi yönlendiren düzenlemeler sırasıyla Muhasebenin Temel Kavramları, Uluslararası ve Türkiye Muhasebe Standartları, Türk Ticaret Kanunu ile Vergi Usul Kanunu vd.dir.

SOSYAL SORUMLULUK KAVRAMI

- *Muhasebenin görevini yerine getirme hususundaki sorumluluğunu ve muhasebenin kapsamını, anlamını, yerini ve amacını göstermeyi ifade eder.*
 - Bu kavram gereği, muhasebe faaliyetlerinin yürütülmesi, sonuçlandırılması ve sonuçların yorumlanması esnasında bu çıkar gruplarından belli bir kesimin değil, tüm kesimin çıkarlarının gözetilmesi gerekir. Kısaca, sosyal sorumluluk kavramı, muhasebe bilgilerinin kayıtlara doğru aktarılması ve tarafsız davranılması şeklinde açıklanabilir.

KİŞİLİK KAVRAMI

- *İşletmenin sahip ve sahiplerinden, yöneticilerinden, personelinden ve diğer ilgililerden ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ve işletmenin muhasebe işlemlerinin sadece bir kişilik adına yürütülmesi gerektiğini ifade eder.*
- **Bir kişinin birden fazla işletmesi varsa bu işletmelerinin birbirlerinden farklı bağımsız kişilikleri var demektir. Aynı şekilde bir işletmeye ait bazı bölümler ya da şubeler varsa ve bunların muhasebe faaliyetleri ayrı ayrı yürütülüyorsa bunlar da bağımsız muhasebe kişiliğine sahiptirler.**

İŞLETMENİN SÜREKLİLİĞİ KAVRAMI

- *İşletmenin faaliyetlerini bir süreye bağlı olmaksızın sürdüreceğini ifade eder.*
 - Bazı istisnai haller dışında hiçbir işletme, kurulurken faaliyetlerini belirli bir zaman dilimiyle sınırlamaz. İşletmelerin faaliyet süreleri sonsuz olarak kabul edilir ve kuruluş amaçları bu sonsuz süre içerisinde en iyi şekilde gerçekleştirilmeye çalışılır.
 - İşletmelerde amortisman, karşılık ve yedek akçe ayrılması, uzun vadeli haklar elde edilmesi, gelecek yıllara ilişkin faaliyet tahminlerde bulunması gibi konular süreklilik kavramının bir sonucudur.

DÖNEMSELLİK KAVRAMI

- *İşletmenin süreklilik kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönem faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak tespit edilmesini ifade eder.*
- İşletmeler, bu sınırsız ömürlerinde faaliyetlerini sürdürürken bu faaliyetlerinin sonuçlarının ne olduğu, amaçlarına ulaşmada başarısının ölçülmesi sorunu ortaya çıkmaktadır. Çünkü işletmelerin etkileşim içerisinde oldukları çıkar grupları, beklentilerine cevap aramaktadırlar. Bu nedenle, işletmelerin sınırsız olarak kabul edilen ömürlerinin belirli dönemlere bölünmesi gerekir. Bu olay dönemsellik kavramı olarak adlandırılır.

PARAYLA ÖLÇME KAVRAMI

- *Parayla ölçülebilen iktisadi olay ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olan para birimiyle yansıtılmasını ifade eder.*
- Muhasebenin anlaşılır olabilmesi, faaliyet sonuçlarının değerlendirilebilmesi için faaliyet ve varlıkların ortak bir ölçüt ile kayıtlara geçirilmesi gerekmektedir. İşte bu ölçüt birimi olarak para kabul edilmiştir. Bu kavrama göre muhasebe kayıtlarında standart ve ortak bir ölçüt olan para esas alınır. Bu para birimi ise o ülkenin ulusal para birimidir.

MALİYET ESASI KAVRAMI

- *Para mevcudu, alacaklar ve maliyetinin belirlenmesi mümkün ya da uygun olmayan kalemler hariç, işletme tarafından edinilen varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde, bunların elde edilme maliyetlerinin esas alınmasını ifade eder.*
- İşletmedeki varlıklar edinme maliyetleriyle muhasebe kayıtlarına aktarılırlar. Örneğin, bir arsa satın alındığında, bu arsanın kayıtlara geçirilmesinde, maliyet bedeli göz önünde tutulur.

TARAFSIZLIK VE BELGELENDİRME KAVRAMI

- *Muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve ön yargısız davranılması gerektiğini ifade eder.*
- **Muhasebe belgelere dayanır. Muhasebe kayıtlarının gerçeği yansıtabilmesi için bu belgelerin objektif bir şekilde yani tarafsız olarak hazırlanması gerekir. Böylece gerçek durum ile muhasebe kayıtları arasında tutarlılık sağlanmış olur.**

TUTARLILIK KAVRAMI

- *Muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması gereğini ifade eder.*
- Dönemler arasında işletmelerin faaliyetleri ile ilgili bir değerlendirme, bir karşılaştırma yapabilmek, anlamlı sonuçlar elde edebilmek için muhasebe uygulamalarında kullanılan yöntemlerin aynı olması gerekir.
- Tutarlılık kavramına örnek olarak amortisman ayırma yöntemleri gösterilebilir. Eğer bir işletme, varlıkları için normal amortisman yöntemini kullanıyorsa devamlı olarak bu yöntemi kullanması gerekir. Aynı şekilde işletmelerin kullandıkları hesap planları da örnek olarak gösterilebilir.
- Günümüzde tutarlılık kavramı aynı sektördeki işletmelerin mali tablolarının karşılaştırılabilmesi amacıyla da uygulanmaktadır.

TAM AÇIKLAMA KAVRAMI

- *Mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder.*
- Bu kavram, mali tabloların düzenlenmesi sırasında sunulan bilgilerin, bunlardan yararlanacak olan çıkar gruplarına en iyi ve anlaşılır şekilde sunulması gereğini ifade eder.

İHTİYATLILIK KAVRAMI

- *Muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gereğini ifade eder.*
- İhtiyatlılık kavramı, yedek akçeler ve karşılıklar ayrılması şeklinde karşımıza çıkabilir. İşletmeler, ileride olası bir zarar etme ihtimaline ya da beklenmeyen olumsuz bir durumun meydana gelmesi ihtimaline karşılık, nakdi yönden daha güçlü olabilmek için dönemsonlarında oluşan net kârların bir bölümünü, işletmede tutmak isteyebilir. Bu durumda yedek akçeler ayrılır. Yedek akçe ise hesap dönemleri sonunda elde edilen net kârların belirli bir oranın dağıtılmayarak işletmede tutulmasıdır.

ÖNEMLİLİK KAVRAMI

- *Bir hesap kalemi ya da mali bir olayın nispi ağırlık ve değerinin mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri ya da alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder.*
- İşletmeler, yaptıkları büyük küçük bütün mali karakterli olayları kayıtlara geçirmek ve mali tablolara aktarmak zorundadırlar. Fakat, kayıtlara geçirilen ve mali tablolara aktarılan bu işlemlerin tutarlarının ya da değerlerinin yapılacak değerlendirmeleri ve alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olması gerekir. İşte bu durum önemlilik kavramı olarak ifade edilir.

ÖZÜN ÖNCELİĞİ KAVRAMI

- *İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirilmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder.*
 - **Özün önceliği kavramına göre, şekil ve öz olarak uyuşmayan işlemlerde özün dikkate alınması gerekmektedir. Yani, işlemin içeriği şekline oranla daha doğru kabul edilmektedir.**
 - **Özün önceliği kavramı, muhasebe bilgilerinin yansıtılmasında “gerçek” durumun tespit edilmesi bakımından geçerlidir.**

Ders Bitti!

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.